

Uredništvo in upravnništvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“
Izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 113.

STRAŽA

Redovna lista:

Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četrt leta 3 K
Mesečno 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 87.

Maribor, dne 26. julija 1911.

Letnik III.

Gospodarski odsevi.

V vrstah industrijskih papirjev se raduje — borza. V načrtih so izvršbe še velikih javnih del. S tem so pa zagotovljene dividende marsikateri družbe ali družbe za daljši čas. Prestolni govor in vladne izjave so postavile velik program za javna dela. Samo za vodne naprave je obljubljenih 260 milijonov kron. Bankam je dana s tem prilika, da bodo že samo pri oddaji dela, bodisi indirektno ali direktno, bodisi kot izplačevalci denarja delale ogromno kupčijo. Cementni in železni produkti bodo našli mnogo več odjemalcev; nove električne in telefonske zveze bodo izdatno pospeševale nova industrijska podjetja.

Dunajsko mestno železnico bodo spremenili v električno, kar bo dalo imenovanim krogom zopet za-
sluzka: električna industrija v zvezi z bankami bo takorekoč — posnela smetano.

Dunajski „Westbahnhof“ bodo prezidali, za kar rabijo 40 milijonov kron.

Pa tudi mnogo drugih kolodvorov bodo deloma prezidali, deloma razširili, kar je nujna potreba. In naše državne železnice rabijo novega prometnega materiala, novih prog, posebno pa mnogo novih lokalnih železnic.

Pri vseh teh zgradbah bodo zopet razne banke, tovarne, lokomotiv, zlasti pa vagonsko-industrijska podjetja, ki bodo opetovano dobila svoj — profit. Za Dunaj je izvršen načrt za podzemeljsko železnico, kar vzbuja vsestranske simpatije, znamenje, da bode podjetje prospevalo.

Vse te investicije in nove zgradbe bodo požrle eno milijardo kron — na javen račun. Pri razmišljanju tega položaja pa nastane vprašanje, če je to dobro znamenje za razne industrije, ako se v enomer poslužujejo le — javnih denarjev. Sedanja naša socialna bolezen, takozvano „mesno vprašanje“, ni nič drugega, kakor posledica postavljanja premnogi novih industrij brez ozira na ljudske interese od strani kmetijstva. Potrebna harmonija med industrijo in kmetijstvom je docela razdrta, vsled česar je industrija jako pohabljen. Stotine milijonov javnega denarja se žrtvuje za industrijo, dočim se industrijski krogi hudujejo nad tem, da zahtevajo kmečke potrebe nekaj milijonov kot miloščino, češ, da je to naravnost v vodo vržen denar. Industrije, ki se lahko tu-

di le umetnim potom vzdržujejo, nimajo nikakšne pravice do ekspanzije čez realne potrebe.

Izkušnja je dokazala, da so, ako nastane potreba, poklicani le veleindustriji in velekapitalisti, da konkurirajo v javnih delih. Pri tem pa se izozemstvo popolnoma ignorira, dočim stavijo veleindustriji in njih čedni bratci nesramno pretirane cene, kar je seveda samoobsebi umevno! Navadno ni dosti konkurentov, kakor pri majhnih in srednjih tvrdkah, kjer veliko število firm napravi normalno ceno.

V uvaževanje.

Nesreča nikoli ne počiva, tako pravi pregovor in je resničen. Zlasti glede raznih uim smo sedaj stalno v nevarnosti. Četrta ure, pol ure in vsi upi našega kmeta so proč. Sedaj je še vedro nebo, a v hipu se zoblaci in kakor bi trenil je ledeni bič uničil ves trud enega leta.

Povsem opravičeno je, da se v takih slučajih skrbi za državno pomoč. Državo vzdržujejo državljani. Brez njihove materijalne in ideelne podpore je njen obstoj nemogoč.

Nasprotno je pa ravno tako na mestu, da država pomaga svojemu članu na noge, če ga je zadela brez njegove krivice nesreča in je njegov obstoj onemogočen.

Priznati pa moramo, da smo premnogokrat sami krivi, če se pomožno akcija ne izvrši v takem obsegu, kakor bi bilo potrebno. Le premnogokrat se pa zgodi, da se prizadeji za nič ne brigajo in pričakuje samo, da jim bo kdo pomagal. To ne gre in je povsem pogrešeno. Same od sebe ne prihajajo razne pomoči in s samimi tožbami se ne doseže ničesar. Treba je, da stori vsak sam svojo dolžnost.

Najprvo je treba nesrečo pri županstvu natančno naznaniti, če le mogoče z navedbo prizadetih parcel. Potem je treba skrbeti, da se škoda primerno oceni. Zlasti naj se pazi, da razni od oblasti odpisani komisarji ne delajo malomarno, ampak vse natančno pregledajo. V tem oziru moramo biti odločni, ker le potem lahko upamo na primerno pomoč.

Kdor pa ne stori tozadevno svojih dolžnosti, ta naj pozneje ne tarna ali zabavlja, ampak naj se potrka na lastna prsa: mea culpa.

Zahtevajte v gostilnah katoliško-narodne liste Straža in Slov. Gosp.

„Povej mi, Henrik, kam nameravaš in kje si dobiti denar?“

„To vas, mati, nič ne briga. — Proč hočem in moram. — Dobil sem delo v neki tovarni in oditi moram še nocoj, da pridem pravočasno, do dneva še, tja. — Denar mi je pa dal tisti, ki mi je preskrbel službo.“

„In kdaj odideš?“

„V treh urah“, bil je kratek odgovor; sam pri sebi pa je mrmral: „V Hamburgu sem kmalu — in potem . . .“

Grajščak je slišal dovolj. Ozrl se je hitro — tako da ga ni mogel obsijati žarek svetilke skozi okno. —

Mati in sin sta pri mizi, na kateri so ležali 3 zlatniki in več srebrnega denarja.

Plank se je nemudoma vrnil po prejšnji poti do približno srede vasi. Tam se je ustavil iznova, potkal na okno hiše, kjer je bival vaški redar in občinski sluga ter mu naročil, naj straži Henrikove matere koč. Če bi ta hotel oditi, mora ga takoj ukleniti.

Z vso naglico vrnil se je Plank domov, šel k mrtvemu bratu ter si natančno ogledal njegov obraz, nato pa sam sebe v ogledalu. Prikimal je zadovoljno sam sebi. Ukazal je prinesiti gorke vode in mila ter škarje. Postrigel si je najpopred svojo lepo polno brado, potem pa se obril čisto gladko, izvzemši brke, katere je samo nekoliko pristrigel. Z rudečo barvo svinčnikovo napravil si je na levo lice brazgotino, kakoršno je imel brat še izza dijaških let. Nato je privil luč, poklical hišnika z zvoncec, med tem pa sam stopil v sosedno sobo.

V istem hipu, ko je vstopil hišnik, vstopil je skozi druga vrata tudi gospod.

Hišnik je strahu zakričal, in skoro padel vznak.

Na delu.

Zabukovje.

Napočil je težko pričakovani dan dekliškega shoda, s katerim se je postavil mejnik v izobrazbi in napredku naših zabukovskih deklet. Zgodovinskega pomena pa je ta dan za naše župnijo tudi radi tega, ker se je pokazalo, da si je pridobila katoliška misel pri nas prav trdna tla, da liberalni surovosti — že klenka mrtvaški zvon. Da se je cela prireditel dobro obnesla, se imamo zahvaliti posebno častitemu gosp. M. Gabercu, kaplanu v Rajhenburgu, ki je prihitel k nam ter nas počastil s prelepim cerkvenim govorom, ki je povzdignil naš duh visoko k Bogu. Ravnotako je prekrasno govoril na shodu in navdušil srca vseh mladenk za vero, dom in narod.

Prisrčno hvalo moramo tudi izreči dekliškim zvezam v St. Vidu, Rajhenburgu in v Sevnici, ki so prihiteli v obilnem številu ter nastopile z lepimi in primernimi govori in deklaracijami. Ker pa mislimo o govorih natančno poročati v „Našem Domu“, zato ne navajamo tukaj gde govornic in vsebino govorov. Ne vem, kdaj bomo mi mogli poplačati njih velik trud!

A tudi domačini so se potrudili, kolikor je pač takih, ki so vneti za dobro stvar. Največ požrtvovalnosti za shod je pokazala gde predsednica Ivanka Gregorič, ki je v nemala dekleta, da so napletla venec, s katerim se je okrasil slayolok: „Pozdravljene hčere Marijine“ in govorniški oder, na katerem se je blestel napis: „Kvišku srca!“ Vsa čast in hvala gre tudi vrlim vaščanom iz Lašče, ki so gotovo najbolj zavredni ljudje v naši župniji.

Po večernicah so priredili katoliško-narodni di-jaki iz Posavja pod vodstvom gospoda Jožeta Kožuha pod kozolcem Franca Požuna v Bukovju igro: „Dr. Vseznal in njegov sluga Štipko Tiček“, ki se je vkljub raznim neprilikam prav dobro obnesla, tako da zaslužijo vsi igralci veliko hvalo. Srčno se tudi zahvaljujemo izobraževalnemu društvu v St. Vidu, ki nam je posodilo kulise!

Da ni bila nobena prireditel liberalcem po go-du, se razume in razume se nazadnje tudi to, kar popolnoma odgovarja liberalni surovosti, da so po-drli v noči pred nedeljo govorniški oder pred cerk-vijo in da so pretili raztrgati kulise, kar se jim pa ni posrečilo. Ker si liberalci drugače niso mogli o-hladiti jeze, so pripravili Janeza Kolmana, da je de-

„Ali je tako dobro?“

„Izborni“, odgovoril je hišnik, še vedno tresoč se strahu.

„Pojdite torej z menoj!“

Kmalu sta dospela do koč, kjer je vaški čuvaj stal na straži. V koč je gorela še luč.

Henrik je slekel suknjo, a vlegel se ni, kakor je nameraval.

Ne da bi kaj premišljeval ali se obotavljal, od-prl je Plank nagloma vrata od stanice, tako da ga ni nikdo čul ter vstopil.

Žal njim vstopila sta tudi hišnih in čuvaj.

Henrik je obrnivši se proti došlecem, z glasom polnim groze zakričal:

„Jezus, Marija in Jožef! Mrtveci se vračajo!“, ter omahnil proti materinemu ležišču.

Brez ugovora se je dal ukleniti.

Tri mesece po tem dogodku stal je pred porot-niki. Tajil ni svojega dejanja: bil je popolnoma po-trt.

Priznal je, da je zvedel po svojem bratu, da pojde tisti dan mladi gospod Hugo v mesto. Vračajo-čega počakal je v skrivališču ter ga pobil z debelim kamnom. Nato ga je oropal, vlek do peščenega proda, kjer se je takoj potem udril plaz ter ga pod-sul.

Morilec je mislil za toliko časa zapustiti doma-ži kraj, da se zločin malo pozabi. Nameraval se je kot delavec nastaniti v Hamburgu.

Sodišče ga je obsodilo v smrtno kazen; vložil je sicer prošnjo za pomiloščenje, ki je bila pa zavr-njena. Kmalu nato se je izvršila nad njim smrtna ob-sodba — na vešalih.

PODLISTEK.

Denarnica.

(Konec.)

Ta deček je izpraševal, če bi morebiti dobil za-se posla in zaslužka v gradu. Ker pa dela ni dobil, začel je beračiti pri grajščinskih uslužbencih. Takoj po odhodu oskrbnikovem pa je tudi on zapustil graj-sko poslopje.

„Henrik, Henrik!“ — — —

„Da, gospod, Henrik se je z mladim gospodom — Bog mu boji milostljiv! — nekoč prepiral, pri tem pa postal tako predrzen, da ga je mladi gospod s pa-lico zapodil iz službe.“

„Ali ni imel ta potepuh pokvarjenega palca?“ je skoro zakričal grajščak ter skočil po koncu.

„Res, spominjam se sedaj, da je nekoč pripove-doval, kako mu je stroj odtrgal prst.“

Siloma se je premagoval Plank ter po kratkem premišljevanju odsvolil hišnika.

Sodišču in pravdnikstvu je že prej odposlal po-ročilo o roparskem umoru.

Odpravil se je sedaj na pot sam, oborožen s samokresom in bodalom, v rokah debelo gorjacho ter odšel z doma. Krenil je proti vasi, ki je bila od graj-ščine oddaljena le nekaj minut.

Jasno je svetil mesec, ko se je skoro plazil gra-ščak med hišami, skrivaje se v nočni senci ob hišah, kjer jih ni obsevala mesečina.

Prav tam na koncu vasi je stala mala hišica, bolje rečeno berna koč, kjer je prebivala Henrikova mati.

Prišedši do te koč, opazil je Plank od slabo brleče luči še razsvetljeno stanico; čul je tudi skozi slabo zaprta okna glasove.

janski napadel častitega gospoda kaplana Gašperca, za kar se bode seveda še moral zagovarjati pred — sodnijo.

Srčna hvala vsem, ki so se potrudili, da je vse lepo uspelo!
Zavečen faran.

Zvišanje tabačnih cen.

Avstrijska tobačna režija je podražila tobačnih izdelkov z 1. julijem t. l. motivirala med drugim tudi s tem, da so se surovine v zadnjem času izdatno podražile. Vendar pa to ni resnično, ako uvažujemo oni veliki del surovega materiala, ki ga dobimo iz otočkov Borneo, Sumatra in Java. Posebno v zadnjih dveh letih (1909 in 1910) je bila na omenjenih otokih jako lepa in izdatna žetev. Nikar se ne da utajiti tudi dejstvo, da se je avstrijska tobačna režija posluževala čisto napačnega nakupovalnega sistema uvožoma navedenih tobačnih sort, in so vsled tega tako zelo poskočile cene tobačnih izdelkov. Povsod se dela na to, da bi se odstranil takozvani „Zwischenhandel“ in da bi se producent direktno zvezal s konsumentom, samo pri avstrijski tobačni režiji ta moderna naprava še ni prišla v poštev. Namesto da bi vso veliko množino, ki jo porabi, kupila naravnost od producenta, se celi čas poslužuje raznih prekupčevalcev. Se le pred tremi leti je nastopila prava pot.

Prekupčevalci, iz večine sami židje, so dobro vedeli, da je avstrijska tobačna režija stalen in vesten odjemalec najslabših tobačnih vrst. Prekupci pa so še te smeti prodajali drago, in medsebojna konkurenca je poglajala tobačne cene v neverjetno višino. Razume se, da so to delali igranje, ker so na eni strani vedeli, da jim avstrijska tobačna režija v najslabšem ali bolje rečeno v vsakem slučaju mora vzeti ponujeni tobak, na drugi strani pa so imeli že toliko izkušnje, da so vedeli, da avstrijski tobačni režiji niso ravno cene prva in poglavitna stvar.

Na Holandskem so se vsekakor gotovi krogi nad takim gospodarstvom smejali, ker so videli, kako avstrijska tobačna režija nemoteno dela s finančnim ministrstvom, ki tudi ni uvidelo, da je njena nakupovalna akcija popolnoma brez vsakega trgovskega duha.

Pokojnega dr. Luegerja so prijateljski krogi že pred štirimi leti opozorili na ta napačen nakupovalen sistem, ki je požrl državi vsako leto mnogo milijonov. Dr. Lueger, ki je imel velik upravni talent in je razumel tudi iz praktične strani škodljivost tedanjega sistema, je zato delal z vsemi silami na to, da naj avstrijska finančna uprava spremeni nakupovalni sistem na ta način, da naj avstrijska tobačna režija ne kupuje več potrebnega surovega materiala iz druge roke, ampak direktno od producentov, v prvi vrsti od raznih tobačnih zadrug.

Kakor vedno, se je dvignil velikanski hrup zoper dr. Luegerja; govorilo se je o trstu, o bojkotu in o marsičem, samo da bi finančno ministrstvo odvrnilo od vsakejake spremembe dotednjega nakupovalnega sistema. Celo ekselencenca Jorkasch je hotel poskusiti z direktnim nakupovanjem. Takratni ravnatelj tobačne režije, pl. Kempf, je na to nameravano spremembo odgovoril s svojo demisijo.

Vspehi direktnega nakupovanja se je pokazal v letih 1909 in 1910, ko se je prihranilo nič manj kot nad 4 milijone kron.

Od smrti Luegerjeve sem, zlasti pa, ko je demisioniral bivši finančni minister Bilinski, ki je kot praktičen mož odobral direktni nakupovalni sistem, so stari židovski prekupčevalci menili, da je prišla doba — debelih krav in polnih klasov. In tem so sledili drugi, s čistim namenom Izraelcev. Ponovno nam je treba konstatirati dejstvo, da pri avstrijski tobačni režiji, kakor pri vseh državnih gospodarskih podjetjih popolnoma manjka duh prave trgovine.

Sedanji ravnatelj avstrijske tobačne režije, pl. Scheichstuel, je morda sicer izvrsten uradnik, vendar pa on ni nikakor sposoben za tako trgovsko podjetje. On niti ne opazi, kako ga vleče holandski makler v Amsterdamu. Pod frazo „svobodne roke“ se hoče generalna direkcija avstrijske tobačne režije povrniti na staro pot. Žalibog, da je kontrola avstrijske državne zbornice nad gospodarskim življenjem države preminimalna. Ako uradništvo slabo in površno gospodari, tedaj se tolaži s tem, da bo že država vse poravnala. Sedanji finančni minister je baje kos učenjaka, vendar v svoji modrosti ne gane z mezinem glede generalne direkcije avstrijske tobačne režije, ki gospodari, kakor sama hoče.

Zadnji čas je, da zbornica stori potrebne korake, da se uvede v avstrijski tobačni režiji direkten nakupovalen sistem.

Politični pregled.

Državni zbor.

Dunaj, 24. julija.

V zadnjih dneh se je čulo med poslanci, da so pravna pogajanja med Poljaki in Rusini v polnem teku. Poljaki zagotavljajo, da je tozačevno razpoloženje v Poljskem klubu ugodno. V resnici pa se še ta pravna pogajanja niso začela; še le v jeseni bo prišlo do tega in sicer najprej v Lvovu in nato na Dunaju.

Danes v sredo dne 25. t. m. se vrši posvetovalno predsedništvo, kjer se bodo razpravljala posamezna vprašanja. Določilo se bo, da se ob štirih delav-

nikih vršijo pet do šest ur trajajoče plenarne seje, izmed katerih sta dve določeni za nujne predloge. — Tudi žurnalistično vprašanje pride v pretres.

Dunaj, 25. julija.

Danes je bila kot prva točka na dnevnem redu bančna predloga, kateri so nasprotovali Schraffl (krščanski socialci), Ceglinski (Rusin) in Biankini (Hrvat). Debata je bila kmalu gotova, nakar se je bančna predloga izročila tozačevnemu bančnemu odboru.

Ministrski predsednik baron Gautsch je na to obširno govoril o argentinskem mesu. Njegova izjava, ki so bila zgolj odgovor na tozačevno interpelacijo, so napravila vtis važnega govora, s katerim je podal programatično pojasnilo glede načrtov nove vlade na gospodarskem polju. Baron Gautsch je govoril jasno in odkrito, brez strahu in nepristransko. Povdarjal je, da ima tudi Srbija in sploh Balkan živino, ne samo Argentinijska. Govor ministrskega predsednika ima seveda tudi politični značaj. Branil je takorekoč Bienenrothov kabinet in trgovinskega ministra dr. Weisskirchnerja, ki si ni glede uvoza argentinskega mesa, ampak glede importa iz Balkana zvezal svoje roke.

Med dolgo razpravo je omenil tudi izkušnje, ki jih je ljudstvo imelo s prekmorskim mesom. Od množine zadnje pošiljave je na Dunaju še 327 ton nedotaknutih, 54 ton so eksportirali v Švico in 232 ton je šlo nazaj v Trst. Preprečiti se mora vsaka prevlata občinstva, ki meni, da gre prodaja v resnici tako hitro izpod rok.

Končno je dokazal, da uvoz argentinskega mesa ni preprečil visokih cen živine, ampak le škodoval gospodarskim interesom. Povdarjal je, da je dosti živine doma in da se bo vse potrebno ukrenilo, da se cene primeroma postavijo. Govoru je sledilo dolgotrajno odobravanje.

Prihodnja seja jutri dne 26. t. m.

V bančni odsek so bili izvoljeni: za predsednika dr. Laginja, član Hrvaško-slovenskega kluba, za namestnika pa poslanca Sommer in Kolischer, za referenta je bil izvoljen poslanec Kuran. Prihodnja seja bančnega odseka bo v četrtek, dne 27. t. m. zvečer.

Predložitev zakonskega načrta o ustanovitvi veteranskega kora urgira poslanec dr. Benko-vič v svoji interpelaciji na ministra za deželno brambo.

Vesti o novem ministrstvu.

„Morgen“ od dne 24. t. m. poroča, da vsled opozicijske taktike krščansko-socialne stranke prihaja na dan aktualno vprašanje o trdni parlamentarni večini, da namerava ministrski predsednik baron Gautsch takoj, če se mu to posreči, ustanoviti novo koalicijsko ministrstvo s parlamentarnim kabinetom. V tem ministrstvu bi bil ministrski predsednik baron Gautsch, notranji minister Stürgkh, finančni minister Urban, justični minister D'Elvert, trgovinski minister Ebenhoch, železniški minister Zaleski, minister za javna dela Povše.

Nasprotno trdi praška „Bohemia“, da namerava vlada najprej sklicati češki deželni zbor dne 15. septembra in bo od njega delavnosti odvisno, ali se vlada odloči za večino s Čehi ali brez njih. Parlament bi bil potem sklican sredi oktobra.

Izseljeniško vprašanje v Avstriji.

To hibo imajo navadna naša uradna poročila o izseljeniškem gibanju, da nam namečejo samo nekaj suhih števk in da nikdar ne podajo globoko začetne socialne slike o tem modernem preseljevanju narodov. Tako govori zadnje, pred dnevi objavljeno uradno poročilo samo o izseljevanju preko Trsta v leto 1910. Tega leta se je iz Trsta odpeljalo 21.104 oseb v tujino in vrnilo 10.088 oseb. Naša država torej že tu šteje izgubo 11.016 parov delavnih rok.

V Severno Ameriko se je izselilo tekom lanskega leta 14.932 oseb, v južno pa 9264.

V zadnjih dveh letih je opaziti pojav, da znatno od leta do leta pada število izseljencev v Severno Ameriko, a da narašča izseljevanje v južno Ameriko. Vzrok tem pojavom: poostrenje priseljeniških predpisov in gospodarska kriza v Zedinjenih državah.

Za izseljevanje v Južno Ameriko, posebno še v Argentinijsko, se pa dela velika reklama, ker ta država rabi sedaj veliko število poljedelskih delavcev za obdelovanje obširnih farm in za čuvanje goveje živine. Tudi napreduje v južnih državah industrija, ki išče na svetovnem trgu svežih moči. Od leta 1909 do 1910 je število izseljencev v Severni Ameriki padlo za 1088, ono v južno Ameriko pa se je pomnožilo za 713 oseb.

V avstrijskih deželah le neznatno pojema izseljeniško gibanje, nasprotno pa zadbiva to gibanje vedno obširnejše dimenzije v anektiranih deželah v Bosni in Hercegovini. Preteklo leto se je izselilo samo v Zedinjene države 1185 Bošnjakov, leta 1909 pa 595, torej znaša prirastek celih 100%.

Nove trdnjave ob Adriji.

Kakor se poroča iz Rima, je italijanska admiraliteta sklenila v soglasju z generalnim štabom, da se mora v kratkem postaviti ob Adriji mnogo italijanskih trdnjav. Obmorski trdnjavi Bari in Ancona sta dobili takozvane oklepne stolpe in nove 45 cm-topove. Vlada rabi za izvršitev svojega načrta šestmilijonski kredit.

Andrassy in Tisza o brambni preosnovi.

V soboto je govoril v ogrskem državnem zboru o brambni preosnovi grof Andrassy, ki vedno zavzema stališče, da se morajo dajati opoziciji koncesije. Andrassy se je v svojem govoru prav za prav opravičeval radi svoje nestalnosti, ker je svoj čas bil za povišanje števila vojaških novincev. Za brambno preosnovo zdaj ne glasuje, ker se ne uvede mažarščina kot službeni jezik, dasi je mažarščina državni jezik, kar pa nemščina, službeni jezik armade, ni. Andrassy ni obsodil obstrukcije, kakor so nekateri pričakovali. Andrassyju je odgovarjal grof Tisza, ki zavzema stališče, da se mora opozicija s silo potlačiti. Opozicijo graja, ker nastopa z obstrukcijo, ki jo je obsodilo ljudstvo pri zadnjih volitvah. Ostro je polemiziral z Andrassyjem in naglašal, da moramo imeti močno armado. Glede na pomnožitev mornarice sodi Tisza, da ta korak ni naperjen proti Italiji, ker marveč ravno močna mornarica koristi tudi naši zavezniški Italiji. Tisza izvaja, da dobe Mažari koncesije glede na jezik v stotnji in znamenja.

Trdi se, da bo poročal ogrski ministrski predsednik cesarju o položaju. Cesar je zaslisal v avdi-jenci tudi vojnega ministra. Če je šlo za nove koncesije Mažarom, še ni znano.

Črnagora.

Kakor se poroča iz meročajnih krogov, sta baje Rusija in Italija zapretili kralju Nikiti, da mu ustavijo letno subvencijo, ako ne spremeni svojega izzivalnega stališča napram Turčiji.

Kakor se poroča iz Cetinja, bo črnogorski prestolonaslednik Danilo potoval v Peterburg in druga stolna mesta. Vzrok potovanju je neka važna zadeva glede Albanije.

Bolgarija.

Bolgarsko narodno sobranje je v soboto car Ferdinand v prisotnosti carice in prestolonaslednika zaključil. Ko je stopal car proti prestolu, so zapustili člani skrajne leve dvorano. V svojem prestolnem govoru je naglašal car, da je sobranje vršilo popolnoma povoljno vprašanje ustave.

Haiti.

Revolucija na otoku Haiti je postala zelo resna. Združene ameriške države so odposlale tri vojne ladje. Zdaj sta tudi nemški in laški poslanik v Port au Prince prosila, naj se odpošljejo na pomoč vojne ladje. Kabselska zveza s Haiti je deloma pretrgana. Iz tega sklepajo, da so imeli revolucionarji vspehe. Severni del otoka so revolucionarji zasedli. Predsednika Simona bodo najbrže prisilili, da odstopi. S preostalimi četami se je zatekel na parnik „Syria.“ Druga poročila pa poročajo, da se nahaja predsednik Simon s 1000 možmi na nekem nemškem parniku in organizira vladne čete.

Grozovit požar v Carigradu. — Politični zažig.

Dne 23. t. m. popoldne je izbruhnil v Carigradu grozovit požar, katerega so zanetile najbrže hudobne roke. Začelo je goreti ob istem času na šestih krajih mesta. Ogenj se je širil s tako hitrostjo in s tako silo, da so bile v par trenutkih cele ulice obdane od plamenov. Rešila akcija je bila tem težavnejša, ker je primanjkovalo vode. Do večera je zgorel najmanj poldrugi kvadr. kilometer mesta. — Vojni minister Mahmud Sefket paša, ki je prišel sam na kraj nesreče, je bil težko ranjen od gorečega trama.

„Lokal Anzeiger“ prinaša iz Štambula (Staro mesto) brzojavko, da gori mesto na vseh štirih oglih. Med prebivalstvom je izbruhnila panika. Na tisoče ljudi je brez strehe in beže med groznim vpitjem po ulicah. Vojaštvo večja se zmešnjava. Nad 10.000 hiš je pogorelo, med njimi mnogo skladišč. Škodo cenijo na več kakor 20 milijonov kron.

Splošno sodijo, da so zažgali mesto iz političnih ozirov. Revolucionarna stranka hoče baje na ta način si olajšati povzročitev državnega preobrata. Vsa uradna poslopja so zastražena od vojaštva.

Dne 24. t. m. zjutraj se je posrečilo požar omejiti in deloma pogasiti. Očividci poročajo o strašnih prizorih na ulicah. Do sedaj še ni znano, koliko žrtev je zahteval požar.

Amerika.

Zvezni senat Zedinjenih držav je sprejel zakonski načrt, po katerem so dolžni kandidati svoje izdatke pred volitvami in po volitvah priobčiti kongresu. Ti izdatki ne smejo v gotovih slučajih presegati določene svote. Po zakonu lahko sedaj znašajo volilni stroški največ 10.000 dolarjev pri volitvah senatorjev in 5000 dolarjev pri volitvah poslancev bele hiše. Novi zakon hoče s tem omejiti v ameriških državah običajno korupcijo, ki je udušila vsako svobodno gibanje pri volitvah.

Portugalska republika v nevarnosti.

Po poročilih iz Lizbone je vznemirjenje vsled monarhističnega gibanja velikansko. Mobiliziranih je 20.000 mož, pri čem se opaža nenavadno delavnost. Vkljub temu pa trdijo gotovi krogi, da se vrše vse te naprave edino le za to, da se pomiri javnost.

Alfredo de Magalhaes pa, ki z notranjim ministrom že dolgo ni enih misli, je poročal v parlamentu, da so se posamezni dogodbijaji v severnih provin-

cah republike začeli razširjati, vsled česar je varnost javnosti in republike v nevarnosti. Že pred meseci so poskušali monarhisti v Spalissi zbirati vojaške čete, in trdilo se je, da nameravajo brezdvomno napasti Lugo, Melagaco in Gerez. Imenovane čete imajo baje orožja in razne municije v izobilju in pričakujejo le še povelja, da naj udarijo.

Vojni minister pa je spoznal, da mu je z republičnimi četami popolnoma nemogoče, odbiti ali pa preprečiti monarhistični napad in to tem bolj, ker je domala skoraj ves častniški zbor v severu mobiliziranih čet monarhističnega mišljenja; celo vrhovni poveljnik se je z monarhisti pobratil. Radi tega je zbornica sklenila utrditi najprej važne strateške točke.

Ostane torej dejstvo, da bo morala republika v kratkem napovedati monarhistom vojno, ki bo imela za republiko težke posledice; kajti v severu, kjer je največ monarhističnih čet mobiliziranih, se nahaja nepristopno gorovje, ki se lahko meri z afrikanskimi pečinami.

V parlamentu se je nedavno razpravljalo vprašanje, zakaj je danes veliko več monarhistov, kakor nekdaj. Kaj lahek je odgovor na to vprašanje! Republika je namreč vsled svoje brezobzirnosti in kršenja državnih paragrafov sama sebe obsodila, čeželi pa prizadela občutno škodo. Ljudstvo pa se na noben način ne da variti.

Bivši artilerijski stotnik Conceiros, ki je takoj v začetku spoznal veliko nevarnost za republiko in je svaril poveljnike, da naj svojih stališč ne zlorabljajo, je sedaj vrhovni poveljnik monarhistične vojske. Vlado časopisje ga sicer zmerja kot izdajalca, vendar se ga vlada sama tako zelo boji, da je Antonio Josee Almeida v parlamentu zahteval, da mu naj vzamejo življenje. Vendar pa še do danes ni nihče dobil nagrade, ki je razpisana za glavo Conceirosa!

Notranje ministrstvo pa, ki se je z brezvestno goljufijo in brutalnostjo samo oropalo vseh simpatij, in ga proklinja vladna stranka sama, si je ustvarilo nad vse žalostno prihodnost!

Dogodki v parlamentu so najlepše zrcalo vsega razburjenja, ki vlada v deželi. Viharne seje se morejo vsled neprestanih nemirov večkrat prekiniti. Tuptam se pomirijo razgreti duhovi, pa največkrat le takrat, kadar je govor o dijetah večno lačnih „ljudskih zastopnikih“. Zares tipično znamenje za republiko je, da takozvano „želodčno vprašanje“ poslanec rangira pred važnimi vprašanji državnih in pa ljudskih potreb. V kratkem bodo namreč izdali zakon, ki določa, da dobi vsak poslanec mesečno plačo 500 frankov.

Parlament so otvorili sicer že dne 15. junija, a vendar storili niso do sedaj še pravi ničesar. Vlada je predložila ustavni zakon, državni proračun pa še ni zaključen, ker se finančni minister Belvas bavi z vsem drugim, samo s financami ne. Zastopniki drugih držav dvigajo ob pogledu na take razmere roke proti nebu. In vendar zahtevajo gotovi krogi, da bi velesile pripoznale novi režim.

Jakobinec Alvaro de Castro je stavil v zadnjem času posebno „ljudomilo“ zahtevo; on je namreč zahteval, da naj vsakega, ki ga oboroženega aretirajo, kar enostavno ustrelje. Ali ni to naravnost zasmehovanje svobode in pravice, in poleg tega še v deželi, ki je prva odpravila smrtno kazen!

Raznoterosti.

Iz poštne službe. Poštna pomočnica Marija Kunst je dobila mesto poštne ekspedientke v Pod-sreči.

Volitve v zadrugo trgovcev za sodni okraj Celje so se vršile dne 23. t. m. Izvoljeni so bili v odbor z veliko večino samo Slovenci; načelnik je ostal gospod Polane iz Petrovč, podnačelnik pa je gospod Artman iz St. Jurija ob južni železnici. Navzoči posilinenški trgovci, na čelu jim znani Pečuh iz Gabrja, so se zaman razburjali. Občnega zbora se je udeležil tudi poslanec dr. Ivan Benkovič kot član zadruge.

Socialdemokratska komedija. V seji poslanske zbornice dne 21. t. m. je predsednik predlagal, da se naj na dnevni red torkove seje postavi bančna predloga, na primer prvo branje te predloge, ki ima nato iti v odsek, ako naj se še v poletnem zasedanju reši. Socialdemokrat Seitz je nato stavil predlog, da se pred bančno predlogo obravnava socialdemokratski predlog radi draginje. Stranke večine so se v sporazumu z drugimi strankami zjediniile, da se naj vsi predlogi radi draginje obravnavajo v sredo; sociji pa so vstrajali pri tem in izzvali grde škandale v zbornici, ki se po večini seveda ni hotela udati terorizmu socialdemokratov. Ostalo je pri tem, da se v torek obravnava bančno predlogo, v sredo pa vse draginjske predloge. Vspričo teh dejstev se drznoje sedaj socialdemokratski listi napadati naše poslance, češ, da so izdali interese delavstva in kakor se že glase razne socialdemokratske fraze. Tudi „Slovenski Narod“ se jim je pridružil in napadal dr. Benkoviča kot zastopnika Trbovlj radi njegovega glasovanja; omenjamo mimogrede, da je poročevalec „Sl. Naroda“ znani dr. Kramar, ki se je za časa zadnjih volitev v Trbovljah trudil za dr. Kučkovca. Napadom združenih socialdemokratov in liberalcev se ni čuditi; čuditi pa se je, da za napade ne morejo izrabiti druge prilike. Kajti vsak pameten človek ve, da se draginji ne bo odpomoglo, če se v zbornici le na dol-

go in široko govori, kakor to delajo socialdemokrati; naravnost smešno pa je izkoriščati okolnost, da se o tem obravnava 24 ur pozneje, kot žele socialdemokrati. Ti so pri prvi priliki v zbornici zopet pokazali, da se jim gre le za škandal, za slepitev svojih volilcev in za napade na druge stranke, za resno in pozitivno delo pa ne.

Dr. Šusteršič in „motu proprio“ radi praznikov. Načelnik Hrvaško-slovenskega kluba dr. Šusteršič se je glede omejitve praznikov sledeče izrazil: „Gospodarske in socialne razmere v veliki večini hrvaških in slovenskih škofij govorijo odločno zato, da ostane pri starih praznikih. Osebnostem sem prepričan, da bo velika večina hrvaških in slovenskih škofov poročala vaticanu v tem smislu.“

Liberalno sokolstvo. Na drugem mestu popravljamo notico, ki smo jo prinesli pred dnevi o dr. Fermevcu kot Sokolu. Ker se nas je poučilo, da smo krivo razumeli nerodno pisani članek v „Gr. Tagblattu“, smo radevolje zmotu popravili in se oprostili. V našem boju se nam ne gre za osebe, ampak za stvar. Oseba dr. Fermevca nam je bila pri vsem popolnoma irelevantna, označiti smo hoteli le liberalno sokolstvo, ali širše povedano, liberalno slovenstvo. In tozadevno se tudi sedaj, ko smo popravili dr. Fermevcu storjeno krivico, ni nič spremenilo. Vedno še ostane dejstvo in tega se ne zanika, da se nahajajo med ptujskimi slovenskimi liberalci ljudje, ki se krasi enkrat z modrižem, drugokrat s slovenskimi znaki. In da igra kakšen tak človek ravno pri sokolskih izletih važno vlogo, to je najbolj značilno. Sokoli se radi postavljajo kot cvet slovenstva, v vsakdanjem življenju pa najdemo ravno med njimi največ predstavitev narodnega mameluštva. Njihovi starosta Tavčar, Oražen in drugi so dovolj znani po svojih „narodnih“ činih, sedaj je stopil v to družbo še ptujski modrižko-slovenski liberalce. Res, compagnia bella!

Vzor-Sokol. Pod tem naslovom je prinesla „Straža“ z dne 21. t. m. notico o dr. Fermevcu v Ptuj, da daje svoji narodnosti izraz s tem, da krasi svoja sokolska velenarodna prsa enkrat s modrižem (plavicami), drugič pa s slovenskimi znaki. To notico smo povzeli iz „Grazer Tagblatt“ z dne 18. t. m. A kakor pa izvemo, smo delali dr. Fermevcu krivico, kar obžalujemo. Članek v „Grazer Tagblattu“ je precej čudno stiliziran in se dotični pasus o modrižu in slovenskih znakih tiče neke druge osebe, ne dr. Fermevca, kar s tem lojalno popravljamo.

Gospodinjski tečaj na Teharjih se vrši od 1.—15. avgusta v gospodinjski šoli oč. šolskih sester. Število udeleženk je omejeno na 24. Za hrano treba plačati 20 K, pouk in stanovanje je brezplačno. Vse Dekliške zveze so dobile poziv, da izberejo zavežno mladenko in jo pošljejo na tečaj, da bo potem lahko doma v Dekliški zvezi poročala na poučnih shodih o tečaju. Naj udeleženke javijo svojo udeležbo najzadnje do nedelje dne 30. julija gospodinjski šoli v Teharjih, pošta Store. Lanski gospodinjski tečaj je veliko koristil in oskrbel mnoge Dekliške zveze z gospodinjstvi poučnimi govori. Naj isti sad obrodi tudi letošnji tečaj. Posebno tiste Dekliške zveze naj pošljejo udeleženke, ki še jih lani niso.

Štajersko.

Maribor. V nedeljo dne 23. t. m. je nastal v neki krēmi na grajskem trgu med gosti prepir, pri katerem je dobil Miha Kostev, sluga pri tukajšnjem trgovcu Hartingerju, od neznanega hlapca z nožem več poškodb na glavi in po roki.

Maribor. Anton Pintarič, hlapec pri tukajšnjem trgovcu Korošču, je pretečen soboto metal seno z voza. Naenkrat je izgubil ravnotežje in se je prekucnil z voza na tla ter se pri tem na hrbtu tako močno poškodoval, da je moral iti v bolnišnico.

Sv. Magdalena v Mariboru. Meseca junija je bilo 9 porok, 32 rojenih, 44 mrlicev in 7 oseb se je vrnilo v sveto katoliško cerkev. — Slovesnost svete Magdalene se je sijajno obšla. Prečastiti gospod svetnik dr. Medved, gimnazijski profesor, so vodili obhoda, pridigovali in služili slovesno sveto mašo. — Vse se je vršilo v najlepšem redu in pobožnosti.

Pekre. V noči med 25. in 26. julijem je začelo goreti v Reiserjevem mlinu v Pekrah. Pogled v krvavo-rdečo daljavo je bil strašen. Na lice mesta so prihitele tri požarne brambe. Ljudstvo iz mesta in okolice je kar drlo na kraj nesreče. Škoda je velikanška. Začelo je goreti okoli 10. ure zvečer, zadnja požarna bramba se je vrnila ob 1/2 3. uri zjutraj v Maribor.

Bohova. Jera Dobaj, posestniška hči na Bohovi, je padla pri guganju z gugalice (Schaukel) pri Mar. Devici v Brezju tako hudo, da je dobila več težkih poškodb na glavi in na roki.

Trbovlje. Na notico „Iz Trbovlj“ v „Slov. Narodu“ štev. 164 z dne 19. t. m., v kateri se na koncu iz gotovega sovraštva napada tudi naša policija, odgovarjamo sledeče: Tudi mi obsojamo dogodke, ki se vrše v zadnjem času v naši občini. Omeniti pa moramo resnici na ljubo, da teh nikakor ne moremo pripisovati malomarnosti naše policije. Vkljub temu, da imamo v občini (vštevši Hraštink) šest redarjev, ne moremo nikakor zahtevati od njih, da bi bili dan in noč na nogah. Če pogledamo službo naših redarjev, ki sede ves dopoldan v pisarni, popoldne pa grede vsak s svojo kopico raznih aktov, da jih razneso po raztreseni okolici, odkoder se vrnejo še le pozno na večer utrujeni, moramo pač krivdo, ki jo predbaciva

dopisnik naši policiji, odvrniti na tistega, ki nalaga policiji dela, ki ne spadajo v njeno službo. Mi smo mnenja, da je redarstvo zato v občini, da skrbi za red in mir, kar bode isto tudi storilo, če se bode njih služba po zakonih uredila, da se isto ne bode za vsa občinska in neobčinska dela izkoriščalo, ter se ne bode uporabljalo za raznašanje aktov, ki ne spadajo v njen delokrog. Poleg zgoraj navedenih vzrokov bi priporočali gospodu dopisniku, kakor tudi še vsem nasprotnikom, da na svojih shodih in v društvi ljudstvo, posebno pa še mladino, izobražujejo na verskem programu, ter jo navajajo k dobremu; če store to, smo prepričani, da bodo mnogo, mnogo storili za red in mir v občini. Dokler pa bodo ti gospodje ljudstvo samo hujskali, ter je vzbujali, da gre s kolom ali nožem v roki v boj, in dokler se v naši občini resno ne bode nastopilo proti brezmejnemu uživanju alkohola, posebno žganja, dopisnik zastoj predbaciva policiji malomarnost; število policije se lahko podvoji, a razmere se ne bodo izboljšale, ker znano nam je pač mnogo slučajev, da je bila celo policija napadena od krdel pijanih in bojažljivih pobalov. Končno naj omenimo še to, da policija ni vsevedna in ne more naprej vedeti, kaj se bode ob tej ali oni uri v tej ali oni gostilni zgodilo; če je pa mogoče vseveden oni gospod, ki poroča take nepotrebne in nezmislne napade iz golega sovraštva v „S. Narod“, ali če ima, kakor se vidi, zveze s pretepači in ubijalci, bi mu mi priporočali, da vsakokrat pravočasno obvesti policijo, in prepričani smo, da bode ista rađe volje šla takoj na dotično mesto, kakor je šel redar tudi v dopisnikovem slučaju koj na kraj zločina ter moralca aretiraj. Če boste torej gospod dopisnik v bodoče policijo pravočasno obveščali, se bode lahko vsaka taka žalostna posledica preprečila. — Capito!

Rogatec. V nedeljo dne 16. t. m. je obhajala rogaška nadžupnija izvanredno slovesnost, posvečevanje štirih novih zvonov. Stari zvonovi so že davno doslužili, samo dva sta še opravljala službo; srednjemu je srce počilo, ko se je zvonilo ob tužni smrti veličanstva, rajne cesarice Elizabete. Od tistega časa je bila nujna potreba, da se preskrbijo novi zvonovi. Darovi so le po malem pritekali; toda sedaj se je vendar le nabralo toliko, da se je moglo misliti na nabavo novih zvonov. Približal se je dan posvečenja. Premilosni knez in škof so se na predvečer pripekljali z vlakom. Njih prva vožnja po progi Grobelno-Rogatec je bila podobna slovesnemu sprevodu; na raznih postajah so se jim prirejale ovacije. Prav slovesno je sprejel ekscelenco trg Rogatec na rogaškem kolodvoru. Pri sprejemu so bili navzoči: c. kr. okr. glavar iz Ptuja, razni tukajšnji c. kr. uradi, gospod župan z občinskim odborom in razne druge korporacije. V imenu tržke mladine je pozdravila premilostljivega gospica Berta Jelovšek. Na glavnem trgu ob cerkvenem nebu pri izstopu iz voza so se okoličani poklonili prevzvišenemu nadpastirju; tukaj jih je pozdravila v imenu mladine občine Donačka gora Danica Glinšek, učenka šole St. Jurij p. D. Odtod je bil potem običajen sprevod v nadžupnijsko cerkev. V nedeljo je bilo slovesno posvečevanje zvonov pri krasnem vremenu in ob ogromni udeležbi ljudstva od blizu in daleč. Po blagoslovljenju so jih takoj začeli spravljati v zvonik. Vse je šlo po sreči. Zvonenje je harmonično melodično: e, fis, gis, h. Zvonovi so kršeni na imena: Jernej, Marija, Mihael, Anton Pad. Zvonove je lila tvrdka J. Grassmayr, Wilten pri Inmostu. Po zatrdilu veščakov se je delo izvrstno posrečilo. Vsem, ki so pripomogli k nabavi novih zvonov, naj obilno poplača dobrotljivi Bog. Hvaležnost zahteva, da se še prav posebno spomnimo velikega (dobrotnika) rogaških zvonov, ki je sam daroval 1000 kron. In to je tukajšnji rojak, častiti gospod Janez Šparhagl, župnik v pokoji pri Sv. Petru na Medvedovem selu. Želimu mu, da bi mu ljubi Bog dal uče-kati zlato mašo, katero bi služil čez dve leti, potem pa še mnogo veselih in srečnih dni. Zvonovi pa naj v rogaški nadžupniji zvonijo dolgo let Bogu na čast, vernikom pa v časno in večno srečo.

Celje. Izobraževalno društvo v Celju priredi v nedeljo dne 30. t. m. popoldne ob 3. uri pri „belem volu“ v Celju igro „Najdena hči.“ Med odmori udarja društveni tamburaški zbor.

Savinjska dolina. Savinjsko okrožje Z. S. D. ima v nedeljo dne 30. julija ob 11. uri dopoldan svojo redno sejo v Petrovčah. Prosi se, da se odbornice okrožja zanesljivo udeležijo seje, ker so važni razgovori na dnevnem redu.

Gornja Savinjska dolina. Kakor se sliši, bomo imeli v kratkem nove volitve v okrajni zastop za okraj Gornjigrad. Zato že sedaj opozarjamo vse naše somišljenike, sploh vse volilce, naj si izberejo iz svoje srede može, kateri bodo delali res v korist našemu kmetu, ne pa liberalnemu učitelstvu. Delati se tudi ne sme več tako, kakor do sedaj, ko pisar pri okrajnem zastopu, Podbrežnikov Francel, pobira zavarovalnino za neko židovsko zavarovalnico. — Odbornik okraja.

Kranjsko.

Iz Ljubljane se nam poroča, da je deželno-zbornski poslanec za mesto Ljubljano Ivan Knez odložil svoj mandat.

Bled. Požar. V soboto popoldne je na Bledu in sicer v vasi Mlino, začelo goreti. Nekatere hiše so nekoliko osmojene in pri nekaterih so šipe popokale. Užgali so seveda otroci.

